

Dosarul nr. 2ra-344/22
2-11015833-01-2ra-04042022

Prima instanță: Judecătoria Cahul (sediul central), (jud. M.Bușuleac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. G. Vavrin, T. Berdilă, I. Dănăilă)

ÎNCHEIERE

18 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Nica Nadejda, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului, Ministerul Economiei și Ministerului Finanțelor cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică și interes național,

împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, prin care au fost respinse cererile de apel declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central),

c o n s t a t ă :

La 06 decembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Nica Nadejda cu privire la exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu numărul cadastral Xxxxx, deținut cu drept de proprietate privată de către Nica Nadejda în folosul statului, cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 53 475,02 de lei, din contul bugetului de stat.

Reclamanta în motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, în conformitate cu Legea nr. 176 -XVI din 10 iunie 2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național, terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu

numărul cadastral Xxxxx, care aparține Nadejdei Nica în proprietate privată, amplasat în satul Xxxxx, raionul Xxxx, înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial Cahul la 26 noiembrie 2002 este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național pentru construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești.

A notat că, conform Hotărârii Guvernului nr.186 din 09 martie 2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru a fost împuternicită să asigure prin intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr.176, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere.

În bază art. 9 din Legea nr. 488-XVI din 08 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr.186 din 09 martie 2009, Agenția Relații Funciare și Cadastru prin scrisoarea nr.36-01-08/1666 din 18 august 2010 a înaintat lui Nica Nadejda oferta de expropriere a terenului agricol, la prețul de despăgubire calculat în suma de 53 475, 02 de lei, determinat în conformitate cu prevederile legislației vigoare.

În conformitate cu art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă.

Reclamanta a mai relevat că în conformitate cu art. 10 alin. (2) din Legea nr. 448-XIV din 08 iulie 1999, expropriatul a depus întâmpinare împotriva ofertelor de expropriere în formă scrisă, care a fost înregistrată în Agenție cu nr. N-315 din 28 septembrie 2010. Astfel, Nica Nadejda nu a acceptat oferta, iar în cadrul ședinței, a solicitat alocarea unui alt teren agricol echivalent amplasat în municipiul Chișinău, astfel, părțile au ajuns la un acord comun, că pentru a lua o decizie asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

În baza art. 9 al Legii nr. 488, exproprierii pentru cauză de utilitate publică în urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a fost acceptat întâmpinarea expropriatului nr. 36/01-08/2280 din 01 noiembrie 2010 și prin oferta repetată nr. 36-01-08/1038 din 06 iunie 2011 privind expropriere a terenului agricol proprietatea privată s-a propus în schimb la discreția expropriatului, un alt teren echivalent din cele existente, proprietate a statului, amplasate în unele din UAT: Sadova r-nul Călărași, Sculeni r-nul Ungheni, Plopi r-nul Cantemir, Cairaclia r-nul Taraclia. Reclamanta a subliniat că întâmpinarea parvenită la data de 15 iulie 2011, înregistrată sub nr. N-207/11, prevede dezacordul total al lui Nica Nadejda cu oferta propusă, iar alte propuneri scrise de titularul obiectului exproprierii nu au parvenit.

Conform procesului - verbal nr. 5 din 26 iulie 2011, s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu proprietarul obiectului exproprierii și actele au fost expediate

Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

În cadrul ședinței de judecată reclamanta a solicitat, admiterea cererii și exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu numărul cadastral Xxxxx, deținut cu drept de proprietate privată de către Nica Nadejda în folosul statului, cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în sumă de 53 475,02 lei, din contul bugetului de stat.

Prin încheierea din 05 iunie 2012 a Judecătorei Cahul a fost dispusă atragerea Ministerului Finanțelor, Ministerului Economiei și Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova în calitate de intervenienți accesorii.

Prin încheierea din 04 octombrie 2013 a Judecătorei Cahul a fost dispusă efectuarea expertizei la Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Prin încheierea din 18 decembrie 2019 a Judecătorei Cahul a fost reluat procesul.

Prin hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul (sediul central), acțiunea a fost admisă.

A fost expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha, cu nr. cadastral Xxxxx proprietatea lui Nica Nadejda, și a fost încasată în beneficiul lui Nica Nadejda din bugetul de stat suma de 302 715 de lei.

A fost încasată din bugetul de stat în beneficiul lui Nica Nadejda cu titlu de cheltuieli de judecată suma de 1 550 de lei.

Prin decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul au fost respinse apelurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor și a fost menținută hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul (sediul central).

Pentru a decide astfel, instanțele au menționat că în conformitate cu art.15 alin.(5) al Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488 din 08 iulie 1999, în cazul exproprierii de teren, cuantumul despăgubirii nu trebuie să fie mai mic decât prețul normativ stabilit în baza tarifelor prezentate de legislație.

Potrivit art.17 alin.(1) și (2) al Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.13089 din 25 iulie 1997, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă. În cazul în care autoritatea administrației publice și proprietarul terenului nu ajung la o înțelegere în privința prețului de piață al terenului supus înstrăinării forțate, prețul va fi stabilit de instanța judecătorească în baza raportului de expertiză prezentat de experții independenți.

Instanțele au notat că conform raportului de evaluare a terenului întocmit de

evaluatorul Tatiana Tulba nr. 20 din 06 februarie 2019, prezentat instanței de către Nica Nadejda, valoarea estimată a terenului constituie 400 801 de lei, iar Agenția Relații Funciare a estimat terenul agricol la prețul normativ de 53 475,02 de lei. Potrivit răspunsului Ministerul Justiției din 31 mai 2019, pentru grave încălcări evaluatorului Tatiana Tulba i-a fost retras certificatul de calificare, din care considerente instanțele nu au putut reține suma de 400 801 de lei, ca fiind una justă.

Astfel instanțele reținând prevederile art.123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, au conchis că în cazuri analogice prin decizii a Curții Supreme de Justiție a fost aplicat la stabilirea despăgubirii coeficientul de 4500 de lei pentru un ar de pământ, fapt confirmat însăși de Agenția Relații Funciare, prin urmare au conchis că lui Nica Nadejda urmează să-i fie achitată o despăgubire în mărime de 302 715 de lei.

La 02 martie 2022, Agenția Relații Funciare și Cadastru a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă în modul formulat.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că la stabilirea cuantumului despăgubirii instanțele au aplicat în mod eronat art.17 alin.(1) și (2) din Legea nr.130-8-XIII din 25 iulie 1997 privind prețul normativ în care este stabilită în mod expres Compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute al poziția a II-a din anexă. În cazul în care autoritatea administrației publice și proprietarul terenului nu ajung la o înțelegere în privința prețului de piață al terenului supus înstrăinării forțate, prețul va fi stabilit de instanța judecătorească în baza raportului de expertiză prezentat de experții independenți. A mai invocat că instanțele la determinarea sumei rambursării au luat în considerare în mod eronat Raportul de Evaluare nr.17/2012 a terenului întocmit de evaluatorul - Tatiana Tulba.

La 07 martie 2022, Ministerul Finanțelor a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea parțială a deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul și a hotărârii din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul, în partea încasării din contul bugetului de stat a mijloacelor bănești cu titlu de expropriere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, instanțele în mod eronat și neîntemeiat au admis pretențiile formulate de pârâtă, în lipsa unui raport de expertiză emis conform legii și au apreciat unilateral valoarea terenului vizat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 09 decembrie 2021, expediată în adresa părților la 10 ianuarie 2022 (f.d.41, volumul -

II), însă careva date privind recepționarea acesteia la materialele dosarului lipsesc. Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor, inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurențelor, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestora ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas